

nen/want 'rgene ghy also teekent / sal u veel langer by bly-
 ven dan t'ghene ghy simpelick ghesien ofte van andere ghe-
 hoort hebt. Maer als men teghen eenighe Hoeckē ofte Have-
 nen aencomt daermen lossen ofte laden sal / men sal daer wel
 scherp op de cours passen/ende mercken hoemen dat land of-
 te die Haven is beseylende: ende als men eenighe mercken ofte
 toozens ghewacert wert/die salmen oock mittter penne bewor-
 pen/ende die mercken ende capen wel ober een bynghen/om
 het gat recht te trekken en by't loot inne te leyden/tot datmen
 binnen is. Als men nu binnen is ende op ancker ligt/so salmen
 alle de hoecken van de have wel ober sien/ende de selve metter
 penne Caerts gewysse beworpen/hoe zy uyt ende in strecken/
 op datmen daer weder comende/ tselve gat soude comen in-
 seplen/ende de ghelegghenheyt daer van weten. Maer als men
 is op de ruyme Zee/ende men heeft inde windt/soo datmen
 moet by legghen/soo ober d'ene als ober den anderen boech:
 soo salmen altydt wel overlegghen/hoe langhe men op desen
 ofte den anderen boech sal loopen/ende op wat tijdt datmen
 wenden sal. Benecessens ditte moetmen sonderlingh daer op
 letten hoe veel het schip voort-gaet/en watmen in een etmael
 mach seplen/ende wat het schip behout/daer toe salmen som-
 tijds het loot ofte de Looit-linie met een hout achter uyt late
 gaen/om te sien hoe veel het schip wraecht/ ofte hoe veel het
 bande Baren ofte Golven wordt afgheworpen van de cours
 die het bestevint. Dit sult ghy alle moorghens ende avonts in
 u Paersaerte afstecken/ende oock in u memoriazalen aenteecke-
 nen/op datmen tselve altyt weder in de Caerte mach na pas-
 sen ende ober slaen/of men hem in't afstecken versint ofte ver-
 giffet hadde/delghelijcx moetmen goede acht nemē op't stue-
 ren/wat ghy daer voort in u Caerte sult moeten ober d'een of-
 te d'ander zyde toe-gheben. Voort wanneer ghy goede ghe-
 wisse hooghte condit becomen/met de Graed-boge ofte Astro-
 labium/dat sal u een goede verseeckeringhe geven van u goe-
 de gissinghe/soo verre uwe passinghe daer met ober eē comt/
 ende sult dan seeckerlijck in uwe Caerte sien/hoe alle hoecken
 ende landen van u ghelegghen zijn/maer soo u gissinge met u
 hooghte niet en accordeert/soo suldy u gissinge niet goet ober-
 leggh corrigeren naer de hooghte/ende bedencken neerstelijck
 waer ghy uwe gissinghe te veel ofte te weynich ghemaect
 mocht hebbe/dit alles in u Caerte niet goet verstaet gade ge-
 slaghen hebbende/ende comende ter plaetsen daer ghy landt
 sult willen aensoecken/soo suldy sonder twyfel tot alsulcken
 plaetse belanden / als u uwe Instrumenten ende goede gis-

singhe ghetuyghen.

Om alle coursen en streckingshen van buyten te keeren ont-
 houden/daer toe salmen de Leescaerte in de handt nemen en-
 de dickwils oberlesen/ende alle coursen ende streckingen die-
 men beviint ober een te comen salmen by malcanderen stellen/
 als te weten: vā de Caep de Finisterre tot Cisarga/de West-
 custe van Engelandt/ de Custe van Vlandere en van Vri-
 landt/van Hartshals tot Schaghen ende dierghelijcke. Del-
 ghelijcks salmen doen met het ghetuyge/te weten: datmen alle
 de plaetsen daer de Hane op eē strecke vā t'Compass hooch
 water maect/by malcanderen op een Register stellen/ghelijck
 in de Tafelen van de ghetuyden hier na volghende te sien is/
 die hem also oeffent/sal sonder twyfel in alle stuckē vast ende
 fix werde/ende alle wetenschap ter Zeebaert noodich altydt
 ghereet by hem draghen/twelck hem van niemant ter werelt
 en can benomen noch berooft werden.

Capittel XXII.

Van de Water-ghetyden, hoemen die naer de Mane
 perfectelijck sal reekenen.

Wen hebben hier bygheboecht de tafels van de Water-
 ghetyden/ghelijck die gewoonlijck by de Stuerluyden
 ghebruyckt werden/daer inne aenghewesen wordt op
 wat strecke van de Compasse de Hane wesen moet/eer dat
 se in eenighe van dese nae beschreue plaetse hoogh water is
 maeckende: Maer men moet weten/datmen alsulcke strec-
 ken niet en mach nemen ofte peplen naer ons ghemeen Com-
 pass/black liggende ofte water-pas d'rywende/dan alleenlijck
 de strecken van Zuyden ofte Noorden:want zy moetē aen-
 ghelien werden/niet naer den Horizon ofte kinnen/maer na
 het black ofte superficie van den Equinoctiael:daeromme so
 men de Sone ofte Hane wil peplen met een gemeen Com-
 pass/soo soudemen het zuyden van't Compass so veele moeten
 verheffen/ dat het mette cant quame te responderē recht tegē
 den Equinoctiael/ende dat de dop ofte pen in't midden comt
 te wysen recht naer den Pool/ende alsoo soudemē de Sone
 oft Hane daer naer dan moghen peplen/ende dat sal een seer
 groot verscheel geven van een black-liggende Compass/want
 op de hooghte van 50 gradē/ ofte daer ontrent/ende de Son-
 ne zijnde in Cancro/in zijn hooghste tepcken/te weten in de
 hooghste declinatie/sal ten half acht uren eerst aen't doot/ende
 te half vijf uren al in't west comē/somense peplt op een black-
 d'rywende